

29 septembrie 2013
ora-12.00

FESTIVALUL RÎULUI BÎC

Satul Temeleuți, raionul Călărași

iubește-ti
Riul!

29 septembrie 2013
ora-12.00

FESTIVALUL RÎULUI BIC

Satul Temeleuți, raionul Călărași

iubește-ti
Riul!

www.riulbic.md

Centrul Național de Mediu

Centrul Național de Mediu

tel (+373 22) 836727, fax (+373 22) 836726,
str. Bănulescu Bodoni 45, of. 404-405, Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
web: www.riulbic.md; www.environment.md
facebook: [www.facebook.com/Centrul National de Mediu](http://www.facebook.com/CentrulNationaldeMediu)
e-mail: cnm@environment.md

Curs istoric

Rîul Bîc izvorăște în Rezervația "Plaiul Fagului" la hotar cu s. Temeleuți, raionul Călărași. Rîul are lungimea de 155 km și se revarsă în fluviul Nistru, în apropierea s. Gura Bîcului, raionul Anenii Noi.

Pe malul rîului Bîc se află capitala Republicii Moldova, municipiul Chișinău, orașele Călărași, Strășeni, Bucovăț, Vatra, Sîngera și Anenii Noi, precum și localitățile Temeleuți, Peticeni, Tuzara (r. Călărași); Merenii Noi, Chirca, Chetrosu, Țințăreni, Socoleni, Bulboaca, Roșcani, Calfa și Gura Bîcului (r. Anenii Noi).

În bazinul rîului Bîc sunt amplasate 65 unități teritorial-administrative/primării cu o populație de peste 970. 900 locuitori.

Spre uimirea unora, rîul Bîc – nepotrivit și neplăcut pentru a petrece timpul liber, a fost odinioară un rîu curat, cu apă rece și cristalină. Acest lucru ni l-au mărturisit mai multe persoane care au copilărit și au crescut pe malul rîului Bîc:

"Toată copilăria mea și a consătenilor mei a fost legată de rîul Bîc, unde ne scăldam și pescuim, adăpam vitele și chiar, uneori, pe vremea fierbinte a anului, lumea își potolea setea. Apa rîului era curată, iar terenurile din luncă se irigau. Balta prin care trecea rîul Bîc adăpostea o mulțime de păsări, pești, și vietăți acvatice. La rîu veneau la adăpat căprioare, porci sălbatici/mistreți din pădurile din preajmă. Cu vremea, acestea au rămas doar niște amintiri. Astăzi rîul este transformat într-un canal de evacuare a apelor reziduale și deșeurilor, preluate din mun. Chișinău și localitățile situate în preajma rîului Bîc. Astăzi în rîul Bîc nu există nici floră nici faună. Nicăieri în lume nu există așa rîuri și o așa neglijență față de bazinele acvatice ca la noi..." **(Ion Chiperi, localnic al s. Gura Bîcului, r. Anenii Noi)**

"Rîul făcea aerul curat, a hrănit ani de zile populația cu diferite specii de pești, pe cînd acest lucru a fost imposibil începînd cu 1998 cînd capitala țării a început a arunca deșeuri fără milă în rîu. Înainte, populația organiza pescuitul în rîul curat. Aproximativ prin anii 1969, albia rîului a fost lărgită, acest rîu fiind unul din cele mai curate și atrăgătoare rîuri. Din orașul Bender venea lumea în zilele de sîmbătă și duminică să pescuiască. De fapt, pescuitul nu era interzis și fiecare persoană amatoare putea zile întregi să-și potolească dorința de a pescui. Pe timpuri în acest rîu copii învățau a înota, iar ocăitul broaștelor servea drept muzica preferată a localnicilor. Iată de mai mult de 10 ani rîul este mort, nu sunt vietăți, iar animalele domestice (vitele mari cornute) care beau apă din rîu, tot mai des sunt bolnave. Respectiv, și populația suferă de diferite maladii cronice, deoarece folosesc produsele lactate. În rîu nu mai poți vedea nici rîme. Este o catastrofă totală. Natura este moartă, iar populația are teamă și cheamă autoritățile de la Chișinău să ia măsurile cele mai urgente, întru evitarea catastrofei de mai departe... Eeehh (bătrînul oftează), nu-i lege acum..." **(Culicov Fiodor, locuitor al s. Calfa, r. Anenii Noi)**

"În anul 1973, cînd am venit cu traiul la Călărași și activînd la fabrica de conserve din oraș, treceam în fiecare zi podul peste rîul Bîc, care era cu multă apă și vegetație acvatică. Rîul era lat și avea o adîcime de peste un metru, chiar și în perioada de secetă, rîul nu seca. Privea cum se bălăceau rațele iar în rîu predomina peștele caras". **(Nicolae Melnic, primarul orașului Călărași)**

Legenda râului Bîc

Potrivit legendei, cu mult timp în urmă, pe pământ, alături de oameni, trăiau uriașii. De la o vreme însă, uriașii au început să dispară. În schimb oamenii deveneau din ce în ce mai mulți. Într-o zi, o fată de uriaș, care încă nu știa de existența oamenilor, a văzut un om mânând o căruță trasă de doi boi. Fata a mers la părinți să-i întrebe despre creatura ciudată. Aceștia i-au povestit despre oameni și despre faptul că în curând uriașii vor dispărea cu totul, iar oamenii vor pune stăpânire pe întreg pământul.

Plină de ură, fata de uriaș a hotărât să-l găsească pe omul în căruță pe care-l văzuse mai devreme și să-l omoare. După lungi căutări fără rezultat, fata de uriaș a început să plângă. Lacrimile fetei au inundat teritoriul mari, ajungându-l din urmă pe omul în căruță, înecându-i un bou. Se spune că prima lacrimă pe care a vărsat-o fata de uriaș s-a transformat în izvor, care apoi a crescut în râu. Iar râul a fost numit Bîc, deoarece așa numeau boul neamurile vecine. De atunci curge râul Bîc, trăgându-și numele de la acel bou înecat în lacrimile uriașei.

Raionul

Călărași

În raionul Călărași sunt 128 iazuri, 110 izvoare dintre care 51 sunt captate pentru consum potabil și alte necesități gospodărești (45%), 3284 fântâni de mină și 68 sonde de apă. 16 localități dispun de sisteme de apeduct și numai 3 localități dispun de sistem de canalizare. În orașul Călărași a fost construită stația de epurare a apelor uzate care deservește orașul Călărași și comuna Tuzara.

1. Activități practice de instruire a profesorilor de biologie din raion privind monitorizarea biologică a calității apei râului Bic, organizate de către Centrul Național de Mediu.

2. Captarea izvoarelor în s. Temeleuți, Vălcineț, Căbăiești, Vărzărești Noi, Sipoteni, Buda, Bahmut, Peticeni, Tuzara, Sadova. Izvorul râului Bic în s. Temeleuți este conectat la sistemul de apeduct. Surplusul de apă alimentează râul Bic în proporții nesemnificative.

3. Stația de epurare nou construită în or. Călărași cu capacitatea de proiect de 1400 m³/zi, care la moment funcționează sub parametrii normativi.

4. În perimetrul raionului Călărași activează ÎI "Maria Scurtu", care colectează deșeurii din masă plastică și prelucrarea lor în materie primă (granule) pentru întreprinderile de producere a obiectelor din masa plastică reciclată. (Ambalajul din masa plastică nealimentară, țevilor și furtunurilor sanitare, etc.) Deșeurile sunt colectate din toate 28 primăriile din raion. Volumul anual de deșeurii colectate constituie circa 55 tone.

Raionul

Strășeni

5. Salubritatea malurilor și albiei râului Bîc în or. Călărași cu participarea activă a elevilor din localitate. Acumularea și evacuarea deșeurilor din zonele de protecție a râului Bîc.

6. Sensibilizarea opiniei publice prin amplasarea plăcuțelor cu mesajul "Iubește-ți râul!" pe indicatorul cu inscripția r. Bîc la podul de trecere peste râu în or. Călărași împreună cu primarul, dl. Nicolae Melnic și echipa CNM.

În raionul Strășeni sunt 55 de iazuri, 94 de izvoare dintre care 40 sunt captate pentru consum potabil și alte necesități gospodărești (43%), 5582 fântâni de mină și 63 sonde de apă. 14 localități dispun de sisteme de apeduct și numai 7 localități dispun de sistem de canalizare. În satul Dolna a fost construită stația de epurare a apelor uzate care deservește grădinița din sat. În construcție este stația de epurare a apelor uzate la spitalul de ftziopneumologic din Vorniceni.

1. Participarea tinerilor din instituțiile de învățământ la campania de salubritate a r. Bîc, 27 aprilie 2013.

2. Orașul Strășeni nu dispune de stație de epurare, anterior apele uzate fiind pompate prin stația de pompare și transportate prin colectorul Strășeni-Vatra la stația de epurare a mun. Chișinău, pompare în colectorul Strășeni-Vatra, care în ultimii 10 ani este nefuncțional. Apele uzate în volum de peste 800 m³/zi, neepurate, sunt pompate prin stația de pompare direct în mediul natural.

3. În localitatea Vorniceni este amplasat spitalul Ftziopneumologic, de la care apele reziduale fiind evacuate fără epurare în râulețul ce alimentează r. Bucovăț. Stația de epurare nu funcționează. Zilnic sunt evacuate 40 m³ de ape poluate.

4. Coordonarea activităților de salubritate a râului Bîc de către președintele raionului Strășeni, dl. Petru Voloșciuc.

5. Una dintre problemele ecologice ale raionului Strășeni o constituie gunoiștea orașului.

Municipiul

Chișinău

În municipiul Chișinău sunt 53 de iazuri, 26 de izvoare, 2061 fântâni de mină și 376 sonde de apă. 20 de localități dispun de sisteme de apeduct și numai 18 localități dispun de sistem de canalizare. În municipiul Chișinău funcționează stația de epurare construită în anii 60 care zilnic tratează 130.000 m³ de ape uzate.

1. Bararea cursului de apă a râului Bîc prin acumularea deșeurilor din plastic în segmentul str. Varnița și Calea Basarabiei, mun. Chișinău.

2. Spălarea transportului auto pe malul râului Bîc în segmentele str. Albișoara, Varnița, Calea Basarabiei.

3. Apele meteorice acumulate în municipiul în urma precipitațiilor sunt evacuate prin rețelele de canalizare pluvială în râul Bîc.

4. Una dintre activitățile ecologice organizate pe parcursul anului curent a fost și prima expediție a tinerilor din bazin desfășurată pe tot cursul râului Bic. Întâlnirea participanților expediției cu Primarul General al mun. Chișinău, dl Dorin Chirtoacă.

5. Salubritatea râului Bic de către tinerii liceelor din municipiu în segmentul str. Varnița și Calea Basarabiei.

6. Stația de epurare a mun. Chișinău cu capacitatea de 340 m³/zi, tratează zilnic 130-140 mii m³, evacuate în râul Bic

Raionul

Ialoveni

În raionul Ialoveni sunt 18 iazuri, 19 izvoare, 1199 fântâni de mină și 53 sonde de apă. 8 localități dispun de sisteme de apeduct și numai 4 localități dispun de sistem de canalizare. Orașul Ialoveni este conectat la sistemul municipal de canalizare cu transportare a apelor la stație de epurarea a mun. Chișinău. Raionul Ialoveni parțial cuprinde sub-bazinul r. Ișnovăț, afluentul r. Bic.

1. Rîul Ișnovăț, afluent de dreapta al râului Bîc, traversează 8 localități din raionul Ialoveni.

2. Direcția ecologică raională cu susținerea financiară a Consiliului Raional au amplasat o rețea de panouri cu tematica ecologică la intrarea în localități și pe traseele auto.

3. Activități de monitorizare biologică a calității apei râului Ișnovăț.

4. Participarea colaboratorilor Agenției pentru Dezvoltarea Regională Centru la salubritatea râului Ișnovăț în segmentul or. Ialoveni.

5. Întâlnirea la Consiliul Raional Ialoveni cu primarii localităților situate în Bazin în cadrul consultărilor publice pe marginea raportului privind situația ecologică din bazin.

6. Întâlnirea reprezentantului UCEF la Agenția de Dezvoltare Regională Centru.

4. Membrii expediției în or. Anenii Noi împreună cu primarul orașului, dl Mihail Cheibas, au instalat plăcuța „Iubește-ți râul” pe indicatorul r. Bîc

5. Activități de salubritate a râului Bîc și teritoriilor din preajma lui.

6. Ședința Consiliului de Bazin Bîc, desfășurată în s. Gura Bîcului, r. Anenii Noi. Vizita de lucru organizată la râu cu participarea președintelui raionului Anenii Noi, dl Vladimir Vizdoagă

Recomandări pentru ameliorarea situației ecologice și de prevenire a poluării râului Bîc

1. Desfundarea, amenajarea izvoarelor și eliberarea celor captate din localitățile raioanelor Călărași și Strășeni

2. Lichidarea barajelor

3. Stoparea deversărilor de ape reziduale/uzate din sectorul particular casnic și de la agenții economici

4. Salubritatea malurilor și albiei râului Bîc

5. Plantarea arborilor și arbuștilor pe malurile râului Bîc, crearea fișilor forestiere de protecție

6. Amenajarea gunoiștilor autorizate și lichidarea celor neautorizate

7. Punerea în funcțiune a stațiilor de epurare în localitățile Vorniceni (Strășeni), Chetrosu (Anenii Noi); construcția stațiilor de epurare în s. Merenii Noi, or. Anenii Noi, construcția/reconstrucția stației de epurare în mun. Chișinău și alte localități care dispun de sisteme centralizate de canalizare

Programul festivalului "Iubește-ți riul!"

29 septembrie 2013

s. Temeleuți, r. Călărași

Organizator:

Finanțatori și sponsori:

aqua uniQa

Parteneri:

Parteneri media:

11.00-12.00	Recitalul fanfarei din satul Sadova, raionul Călărași, conducător artistic – Victor Vulpe	
12.00-13.40	Deschiderea oficială a festivalului	
12.00-19.00	Festivalul râului Bîc "Iubește-ți riul!"	
12.00	Ansamblul folcloric "Plăieșii"	Iarmarocul festivalului La iarmaroc se vor comercializa obiecte de artizanat, suvenire și produse ecologice-pure recoltate în localitățile amplasate în bazinul r. Bîc. Aveți posibilitatea să achiziționați: <ul style="list-style-type: none"> • Coșuri și obiecte din lozie • Vase din lut • Bluze, ii, catrințe • Broboade • Prosoape • Broderii • Bijuterii hand-made • Struguri • Nuci • Miere • Uleiuri • Legume și fructe • Produse de panificație și patiserie • Vin de casă, must • Plante medicinale • Miere de albine Zona copiilor împreună cu pictorul Vasiliuța Vasilache Pictorul Vasiliuța Vasilache împreună cu colegii ei vor avea grijă de copii și nu-i vor lăsa să se plictisească și vor utiliza cu folos și creativ timpul. Astfel, se vor organiza: <ul style="list-style-type: none"> • Desene pe pietre în stil acvatic • Concursuri de desene pe tema acvatică • Face-painting Expoziție de fotografii a participanților la Forumul Tinerilor din Bazinul râului Bîc din 24 martie 2013 Gastronomie <ul style="list-style-type: none"> • Bucate de casă • Plăcinte • Sarmale • Grătar • Cafenele mobile • Vin de casă, must
12.10	Ansamblul de dansuri folclorice "Mărgăritare", LT "Principesa Natalia Dadiani", mun. Chișinău	
12.15	Salutul moderatorului - Iurie Nistorică	
12.20	"Povestea râului Bîc" – piesă teatralizată în interpretarea trupei de teatru de la LT "Principesa Natalia Dadiani", mun. Chișinău	
12.30	Cuvînt de salut: <ul style="list-style-type: none"> • Vasile Timofte, vicepreședintele Consiliului Raional Călărași • Constantin David, primarul s. Temeleuți • Bob Loftur-Thun, reprezentantul UCEF 	
12.40	Ansamblul folcloric "Plăieșii"	
13.00	Ansamblul de dansuri folclorice "Mărgăritare", LT "Principesa Natalia Dadiani", mun. Chișinău	
13.10	Maria Iliuț	
13.40-15.00	Evoluarea artiștilor și colectivelor folclorice din raionul Călărași Ansamblul folcloric "Spicușor" s. Temeleuți, conducător artistic – Chironeț Gheorghe Formația folclorică model "Vatra" s. Vatra, s. Vălcineț, conducător artistic – Maria Negru Formația folclorică model "Plai de dor" s. Pîrjolteni, conducător artistic – Claudia Lupu Orchestra de muzică populară "Ciobănaș", or. Călărași, dirijor – Petru Căpitan Ansamblul vocal de bărbați Sadova, conducător - Victor Vulpe Ansamblul de dansuri populare "Izvorăș", s. Sipoteni, coregraf – Eugenia Zubciuc Ansamblul de dansuri moderne s. Sipoteni- coregraf –Eugenia Zubciuc Ansamblul de fluieriști, s. Sipoteni, conducător –Gheorge Steclari Ansamblul vocal-instrumental "Orfeu", or. Călărași, conducător – Alexei Chirica	

15.00-15.30	Evoluarea artiștilor și colectivelor folclorice din raionul Anenii Noi	Expoziții ale meșterilor populari din raioanele Călărași, Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi și mun. Chișinău Acord Aero-demonstrații oferite de Clubul Sportiv "Aeroclub Călărași": <ul style="list-style-type: none"> • Zboruri cu deltaplanul • Parașutism • Aero-demonstrații cu avion • Aero-demonstrații cu elicopter Excursii cu trăsura la izvorul r. Bîc în rezervația Naturală "Plaiul Fagului" Cinematecă Vizionare de filme despre râul Bîc realizate de tinerii din raioanele Călărași, Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi și municipiul Chișinău participanți la Forumul Tinerilor din Bazinul Rîului Bîc din 24 martie 2013: Jocuri sportive oferite de Clubul Tehnic-Sportiv "Azimut", s. Ignăței, r. Rezina. Se vor organiza concursuri cu probe de radiogoniometrie pentru tineri și cei interesați de radio-amatorism.	
	Prezentarea raionului Anenii Noi - vicepreședintele raionului dna Olga Bogovic		
	Ansamblul de dansuri populare „Strămoșeasca”, conducător artistic – Andrei Baciu		
	Colectivul folcloric "Izvoaraș,,", conducător artistic – Veaceslav Fărîmă		
Țiganu Ion și Nichita Victoria, dans sportiv, s. Mereni, r. Anenii Noi			
15.30-16.30	Evoluarea artiștilor și colectivelor folclorice din raionul Strășeni		
	Prezentarea raionului Strășeni - președintele raionului dl Petru Voloșciuc		
	Ansamblul folcloric "Dumbrava verde", or. Strășeni, conducător – Valentin Popa		
	Ansamblul folcloric "Ștefan Vodă", conducător – Teodor Ungureanu		
	Ansamblul de dansuri "Poienița", conducător artistic – Ion Bătrînca		
	Ansamblul de dansuri "Baștina", or. Strășeni, conducător artistic – Ion Bîrsan		
Ansamblul folcloric "Româncuțe", s. Tătărești, conducător – Valeriu Prisăcaru			
16.30-17.00	Evoluarea artiștilor și colectivelor folclorice din raionul Ialoveni		
	Prezentarea raionului Ialoveni - Vicepreședintele raionului – dl Ștefan Bivol		
	Ansamblul de dansuri sportive "Enigma", conducător artistic - Andrei Ungureanu		
	Ansamblul de dansuri populare "Porumbița", conducător artistic – Andrei Ungureanu		
Ansamblul folcloric "Botnenii", conducător – Dumitru Railean			
17.00-19.00	Invitați speciali ai festivalului	Concursuri	
	30 min		Ion Razza
	30 min		Ionel Istrati
	60 min		Maria Țarnă
Închiderea Festivalului			

REGIUNEA DE DEZVOLTARE CENTRU

AGENȚIA DE DEZVOLTARE REGIONALĂ CENTRU (ADR CENTRU)

Amplasare: Regiunea de Dezvoltare Centru este situată în partea centrală a Republicii Moldova.

Suprafață: Are o suprafață totală de 10 636 km² (1.063.600 mii ha) sau 31% din suprafața totală a țării, fiind cea mai mare regiune în Republica Moldova.

Populație: 1 060,8 mii locuitori (1 ianuarie 2013).

Unități administrativ-teritoriale: RDC cuprinde 13 raioane: Anenii Noi, Călărași, Criuleni, Dubăsari, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Strășeni, Șoldănești, Telenești, Ungheni, în componența cărora sunt 14 orașe și 570 sate.

Centrul regiunii: orașul Ialoveni.

Avantaje: Proximitate față de municipiul Chișinău, activitatea dinamică a zonei economice libere (ZEL Ungheni), pondere înaltă a populației active (76,7%), potențial de pregătire profesională (6 colegii și 14 școli profesionale), Euroregiune funcțională (Siret-Prut-Nistru), rețea de drumuri diversificată (drumuri naționale, internaționale, căi ferate), infrastructura vinărilor extinsă, resurse forestiere bogate, monumente istorico-culturale de valoare națională, tradiții meșteșugărești bogate și diverse, resurse balneo-sanatoriale.

Despre ADR Centru

Agenția de Dezvoltare Regională Centru este o instituție publică necomercială cu autonomie financiară, subordonată Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, constituită pentru a asigura implementarea eficientă a obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Regională și altor documente de politici publice privind dezvoltarea durabilă a Regiunii de Dezvoltare Centru.

Înființată în 2009, ADR Centru este organul executiv al Consiliului Regional pentru Dezvoltare Regională Centru.

De asemenea, ADR Centru contribuie la identificarea și atragerea de mijloace nebugetare necesare implementării strategiilor sectoriale, a programelor și proiectelor de dezvoltare regională.

www.adrcentru.md

